

УДК 338.45 (477.83)
Вірт М.Я., к.е.н., доцент,
Куцик В.І., к.е.н., доцент
Львівська комерційна академія

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2009–2010 РОКАХ

Розглянуто регіональну програму розвитку малого підприємництва у Львівській області за 2011–2012 рр. Вивчено проблеми функціонування малого бізнесу в регіоні, проаналізовано його розвиток в умовах фінансової кризи 2009–2010 роках. Досліджено фактори, які впливають на розвиток та функціонування малого бізнесу в регіоні та окреслено перспективні напрями розвитку малого підприємництва.

Ключові слова: мале підприємництво, малий бізнес, суб'єкти малого підприємництва, мале підприємство.

Virt M., Kutsik V.

REGIONAL POLICY FOR SMALL BUSINESS IN LVIV REGION IN 2009–2010 YEARS

Studied the problems of small businesses in the region, its development is considered in a financial crisis 2009–2010. A regional program to develop small businesses in the Lviv region in 2011–2012 he studied the factors that influence the development and operation of small business in the region and outlines promising directions for small business.

Key words: small business, small business by small business, small enterprise.

Вірт М.Я., Куцик В.И.

РЕГИОНАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ В 2009–2010 ГОДАХ

Рассмотрено региональную программу развития малого предпринимательства во Львовской области за 2011–2012 гг. Изучено проблемы функционирования малого бизнеса в регионе, рассмотрено его развитие в условиях финансового кризиса 2009–2010 годах. Исследовано факторы, влияющие на развитие и функционирование малого бизнеса в регионе и намечено перспективные направления развития малого предпринимательства.

Ключевые слова: малое предпринимательство, малый бизнес, субъекты малого предпринимательства, малое предприятие.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Регіональну

політику розвитку малого підприємництва в Україні необхідно формувати відповідно до напрямів створення сприятливих умов ефективного функціонування підприємницького середовища в регіоні. Саме через підвищення ефективності функціонування малого бізнесу можна забезпечити стабільний розвиток економіки регіону, а також і національної економіки, зайнятість і добробут населення.

Необхідно зазначити, що малий бізнес відіграє важливу та особливу роль у розвитку регіонального господарства, створює інноваційне середовище та відкриває шлях до ефективних трансформацій, стаючи тією силою, що прискорює розвиток регіональної господарської системи шляхом ефективності, раціоналізації та постійного відновлення. Управління розвитком малого підприємництва в сучасних умовах має стати одним із пріоритетів регіональної економічної політики.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Політика підтримки та розвитку малого підприємництва у регіоні та державі висвітлюється у наукових працях В.С.Король [1], Н.В.Беженар [2, 3], І.М.Мягих [4], С.О.Жирка [5], І.М.Єфіпанової [6], О.А.Кириченка [7], О.М.Балакіревої [8], В.К.Збарського [9], А.В.Гринюк [10] та ін.

Цілі статті. Регіональну політику розвитку малого підприємництва в Україні повинні визначати процеси подальшого поглиблення лібералізації, координації дій на різних ієрархічних рівнях управління економікою регіону, включаючи і спрямовуючи ресурси недержавних структур на забезпечення умов ефективного функціонування малого бізнесу, підвищення його вкладу у розвиток економіки регіону. Саме через це вважаємо за необхідне визначити проблеми формування та реалізації регіональної економічної політики сприяння розвитку малого підприємництва як одного з ефективних напрямів забезпечення регіонального розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Мале підприємництво займає важливе місце у соціально-економічному розвитку не лише певної адміністративно-територіальної одиниці, а й держави в цілому. Перевагою малого підприємництва є мобільність, швидка адаптація, використання інновацій та новітніх технологій, що надає певні переваги в умовах ринкової економіки. Разом з тим цей сегмент економіки потребує державної підтримки та створення сприятливих умов.

Інтенсивний розвиток та функціонування малих підприємств потребує формування і здійснення відповідної ефективної та гнучкої

регіональної економічної політики. Ця політика, є частиною державної економічної політики, що визначає її доцільний середній і довгостроковий характер, повинна мати чітке цільове спрямування і не зосереджуватися одночасно на усіх актуальних, на сьогоднішній день, проблемах.

Щодо державної політики розвитку малого бізнесу, вона відображена у Національній програмі сприяння розвитку малого підприємництва, яка в Україні реалізується вже одинадцятий рік. У рамках цієї програми розроблені та реалізуються відповідні регіональні програми.

Визначення шляхів ефективного розвитку малого підприємництва у Львівській області представляє собою напрямок дослідження з точки зору врахування характерних особливостей його першооснови. Малі підприємства області є складовою системоутворюючих факторів щодо забезпечення збалансованості та рівноваги на регіональному рівні і за формою прояву та організації знаходяться під впливом відносно принципів територіального устрою, механізму відношень та розподілу повноважень між центром і відносно відокремленими районами у складі регіону.

Регіональну політику сприяння розвитку малого підприємництва необхідно розглядати як один із пріоритетних напрямів діяльності місцевих органів влади відносно забезпечення прискореного економічного розвитку територій. Важливість врахування регіональних особливостей при здійсненні політики розвитку малого бізнесу пов'язана з тим, що він переважно зорієнтований на місцеві ринки, а також допомагає застосувати підприємницький потенціал як вагомий ресурс регіонального розвитку.

Регіональна політика сприяння розвитку малого підприємництва повинна мати комплексний та багатоцільовий характер і пов'язуватись безпосередньо із державною політикою сприяння розвитку малого підприємництва та політикою соціально-економічного розвитку України.

Механізмами реалізації регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва повинні стати програмні документи, які розробляються виконавчими органами на регіональному рівні. До розробки програм повинні залучатись наукові та науково-дослідні установи, підприємці, фонди, які спеціалізуються у сфері надання послуг та підтримки підприємницької діяльності.

Основними інститутами розробки регіональної програми розвитку малого підприємництва у Львівській області на 2011–2012 роки стали: Головне управління економіки та інвестицій Львівської обласної державної адміністрації, галузеві управління облдержадміністрації, райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад міст обласного

значення, громадські організації підприємців, асоціативні структури підтримки підприємництва.

Методологічною основою для розроблення регіональних програм сприяння розвитку малого підприємництва є: чинне законодавство України, яке регламентує підприємницьку діяльність, державна політика і програма сприяння розвитку малого бізнесу; довгострокова стратегія розвитку національної економіки та її регіонів. У регіональній програмі розвитку малого підприємництва у Львівській області у 2011–2012 роках чітко визначені нормативно-правові акти, вимоги та положення які враховувались при її розробці [11]. Регіональні програми сприяння розвитку малого підприємництва повинні базуватись на таких принципах, як і державні з урахуванням їх соціально-економічного, територіального, демографічного розвитку та потреб населення в продукції та послугах підприємництва.

Регіональна програма сприяння розвитку малого підприємництва повинна будуватись на принципах системності комплексності, ефективності, перспективності, прогресивності і реальності [1]. Визначені принципи побудови програми тісно пов'язані між собою, а отже потребують використання у повному складі.

Основною метою регіональної програми розвитку малого підприємництва у Львівській області на 2011–2012 роки є забезпечення конкурентоспроможності малого і середнього підприємництва та підвищення його ролі у вирішенні завдань прискореного соціально-економічного розвитку регіону. У програмі виділено такі пріоритетні завдання: підвищення конкурентоспроможності малих та середніх підприємств; збільшення обсягів виробництва на малих та середніх підприємствах; збільшення обсягів експорту продукції малих і середніх підприємств та їх частки в загальному обсязі експорту; залучення інвестицій в мале та середнє підприємництво; створення нових робочих місць на малих і середніх підприємствах.

Очікуваними результатами виконання Регіональної програми розвитку малого підприємництва у Львівській області на 2011–2012 роки є поступове виконання заходів, які в свою чергу дозволять вирішити такі основні завдання: удосконалення регуляторних процесів і нормативно-правової бази, що регламентує діяльність малого підприємництва; максимальне спрощення дозвільних процедур для здійснення інвестиційної діяльності у сфері підприємництва; сприяння створенню нових робочих місць суб'єктами малого підприємництва; забезпечення дотримання умов для розвитку добросовісної конкуренції у сфері малого і середнього підприємництва, створення умов для підвищення якості та конкурентоспроможності продукції суб'єктів малого підприємництва;

сприяння збільшенню доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до кредитних ресурсів; сприяння розвитку ефективної інфраструктури підтримки малого бізнесу, яка забезпечуватиме інформаційні, консультативні, науково-технологічні та навчальні послуги для суб'єктів підприємництва; сприяння розвитку зовнішньоекономічних і міжрегіональних зв'язків; сприяння подальшому розвитку системи підготовки висококваліфікованих кадрів для сфери малого підприємництва; сприяння розвитку інноваційних технологій у сфері малого підприємництва та зміцнення інноваційного потенціалу суб'єктів малого і середнього підприємництва; формування ресурсної бази розвитку підприємництва; сприяння розвитку народних художніх промислів, туристичної галузі, підприємства у аграрному секторі.

На розвиток малого підприємництва у Львівській області безпосередньо впливає також обласна програма підготовки малого підприємництва на 2011–2012 роки. Вона є комплексом взаємопов'язаних і хронологічно узгоджених заходів, спрямованих на реалізацію державної політики щодо вирішення проблем розвитку малого підприємництва, а саме: вдосконалення системи державної реєстрації суб'єктів господарювання та підвищення ефективності дозвільної системи; підвищення ефективності реалізації державної регуляторної політики; вдосконалення інвестиційної та фінансово-кредитної підтримки розвитку підприємницької діяльності області; впровадження ринкових підходів до ресурсного забезпечення суб'єктів малого підприємництва; розвиток інфраструктури підтримки підприємництва та вдосконалення інформаційного забезпечення суб'єктів підприємницької діяльності; підвищення якості освітніх послуг для суб'єктів малого та середнього підприємництва; розвиток соціального підприємництва.

Також, можна виділити напрямки на які потрібно першочергово вплинути органам виконавчої влади: спрощення процедур започаткування і ведення бізнесу, вивчення та поширення успішності досвіду щодо формалізації стосунків бізнесу і влади, вдосконалення механізмів виділення земельних ділянок для будівництва виробничих та офісних споруд і покращення ефективності використання наявних фондів, зокрема комунального майна, активізація співпраці з фізичними особами, запровадження практики стратегічного планування на рівні місцевих органів влади з метою вироблення стратегічних напрямів місцевого розвитку малого бізнесу, передбачення у бюджеті області формування фонду прикладних досліджень і розробок на конкурсній основі за критеріями: участь студентів та пріоритет місцевих потреб, сприяння процесу технологічного оновлення підприємств сільського і лісового

господарства та збільшенні доступності для цього сектору економіки зовнішнього фінансування.

Регіональна програма сприяння розвитку малого підприємництва у Львівській області свідчить про позитивні зрушення у підтримці підприємницької активності населення і підтверджує реальні обґрунтовані напрями органів місцевої влади з покращення умов провадження підприємницької діяльності.

Висновки. Створення сприятливого бізнес-середовища у Львівській області повинно стати запорукою консолідації зусиль щодо удосконалення рівня відносин і співпраці підприємців з органами місцевого самоврядування, органами державної влади і бути спрямованими на формування привабливого інвестиційного клімату, вдосконалення стратегії розвитку області, інформаційної та навчальної підтримки малого підприємництва і реалізації ефективної регуляторної політики на місцевому рівні.

Підтримка розвитку малого підприємництва на Львівщині повинна стати одним із основних напрямів діяльності місцевих органів влади з реалізації державної регіональної політики.

1. Король В. С. Державна політика сприяння розвитку малого підприємництва на регіональному рівні / В. С. Король // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2009_4/193.pdf.
2. Беженар Н. В. Розвиток малого підприємництва в Україні // І.С.Храпко, О.В.Люк, Н.В.Беженар // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com/9.../61485.doc.htm.
3. Беженар Н. В. Проблеми розвитку малого та середнього бізнесу в Україні та шляхи їх вирішення // І. В. Ісар, С. І. Сташко, Н. В. Беженар // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com/9.../61381.doc.htm.
4. Мягких І. М. Проблеми розвитку бізнесу на малих підприємствах в Україні / І. М. Мягких // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2009. – № 28. – С. 185–189.
5. Жирко С. О. Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні / С.О.Жирко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu/2007-1/doc/2/25.pdf.
6. Єфіфанова І. М. Основні аспекти розвитку малого бізнесу в Україні / І.М.Єфіфанова, О.А.Маковецька // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.library.ospu.odessa.ua/online/periodic/opu_2009_1\(31\)/7-8.pdf](http://www.library.ospu.odessa.ua/online/periodic/opu_2009_1(31)/7-8.pdf).
7. Кириченко О. А. Стратегія розвитку малого та середнього бізнесу в Україні / О.А.Кириченко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 1(79). – С. 103–118.
8. Балакірева О. М. Розвиток підприємництва в Україні: інституційне середовище та громадська думка населення / О. М. Балакірева // Економіка та прогнозування. – 2008. – №2. – С. 7–23.
9. Збарський В. К. Тенденції розвитку малого підприємництва / В. К. Збарський // Економіка АПК. – 2009. – №8. – С. 50–53.
10. Гринюк А. В. Перспективи розвитку малого бізнесу крізь призму доступності кредитних ресурсів / А. В. Гринюк // Вісник НБУ. – 2010. – №1. – С. 52–53.

11. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні : Закон України від 21.12.2000 р., №2157-III, стаття 35 // Відомості Верховної ради України. – 2001. – № 7. – С. 149–150.
12. Регіональна програма розвитку малого підприємництва у Львівській області на 2011–2012 роки // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lvivbiz.com/docs/upload/FilePath_7.doc.
13. Вірт М. Я. Регіональні програми соціально-економічного розвитку / М. Я. Вірт // Проблеми після кризової політики в Україні: тези доповідей наук. конференції професорсько-викладацького складу і аспірантів навчально-наукового комплексу «Академія»: Львів. – 07 квітня. – Львів: ЛКА, 2011. – С. 93.
14. Лазур П. Ю. Особливості формування та реалізації регіональної політики сприяння розвитку малого підприємництва / П. Ю. Лазур // Наук. зб. НЛТУУ. – Львів: РВВ НЛТУУ. – 2007. – Вип. 17.6. – С. 175–179.